

Provinciehuis
Postbus 90602
2509 LP Den Haag
T 070 - 441 66 11
www.zuid-holland.nl

Datum
9 juni 2023

Ons kenmerk
PZH-2023-834387768
DOS-2018-0001643

Bijlagen
2

Aan Provinciale Staten

Onderwerp:

Plaggen als noodzakelijke maatregel

Geachte Statenleden,

Tijdens de commissie KNM vergadering van 24 mei jongstleden is de algemene lijn rond toepassing van de maatregel plaggen voor natuurontwikkeling in (met name) veenweidegebieden geagendeerd en besproken. Naar aanleiding daarvan zijn er vragen gesteld over de zorgvuldigheid van de afweging bij het gebruik van de maatregel plaggen in gebiedsprocessen, de effectiviteit van de maatregel van plaggen in de praktijk en waar de bevoegdheden liggen. We herkennen de vragen die er zijn over de inzet van de maatregel plaggen; in deze brief gaan wij dieper op deze zaken in.

Plaggen is het verwijderen van de, als gevolg van bemesting, voedselrijke bovenlaag van de bodem om kans te bieden aan dier- en plantensoorten die behoefte hebben aan schrale, voedselarme omstandigheden.

Provincie kan een grondeigenaar afplaggen niet verbieden

Een grondeigenaar mag maatregelen uitvoeren om de natuurdoelen of andere doelen te realiseren die binnen de wettelijke en provinciale kaders vallen. Ook het voorstel om te plaggen in Bodegraven Noord is conform de afspraken van de provincie met het Rijk en de terrein beheerende organisaties in het Natuurpact over de realisatie van het Natuur Netwerk Nederland (NNN) per 2027. De provincie heeft dan ook geen grond om afplaggen door de grondeigenaar tegen te houden, aangezien ontgroningen (vergraven) tot 10.000 m3 vergunningvrij zijn en vergunningplichtige ontgroningen niet geweigerd kunnen worden als die in lijn zijn met de bestemming, functie en provinciaal beleid.

Wat is de rol van de provincie?

Provincie is verantwoordelijk voor de realisatie van de natuurdoelen in zowel NNN als Natura 2000 gebieden. Provinciale Staten stellen de financiële en ruimtelijke kaders vast. De natuurdoelen volgen uit de (EU) Vogel- en Habitat Richtlijn (VHR)-doelstellingen vanuit de Wet natuurbescherming. Voor Natura 2000 liggen de natuurdoelen wettelijk vast in aanwijzingsbesluiten van het Rijk. Gedeputeerde Staten bepalen de natuurdoelen in het NNN en leggen deze vast in het Natuurbeheerplan (<https://atlas.zuid-holland.nl/Geoweb56/index.html?viewer=Natuurbeheerplan>). Dat betekent dat er een beperkte keuzeruimte is bij het bepalen van de doelstellingen voor het NNN.

De aanpak 'hoe' tot realisatie van deze doelstellingen te komen ligt bij de uitvoerende partijen en grondeigenaren. Zo hebben Gedeputeerde Staten in de Krimpenerwaard en Gouwe Wiericke

gebiedsovereenkomsten gesloten met regionale stuurgroepen die de regie over het 'hoe' voeren. Deze stuurgroepen geven leiding aan gebiedsprocessen waarin de afgelopen jaren zorgvuldig de verschillende belangen, alle stakeholders en doelen voor landbouw, water, recreatie en natuur bijeenkomen. Uiteindelijk maken deze stuurgroepen afspraken met gemeenten en grondeigenaren over de uitvoering om efficiënt, effectief en met zo groot mogelijk draagvlak de natuurdoelen te realiseren.

Is plaggen nodig?

Plaggen is een zware maatregel die zeker in bodemdalingsgebieden emotie kan oproepen. Het voelt onlogisch om een stuk af te graven in gebieden waar juist alles erop gericht is om de bodem op niveau te houden. De maatregel wordt dan ook alleen maar ingezet voor specifieke (hoogwaardige) natuurdoelen en ook dan alleen als het echt nodig is, als er geen realistische alternatieven zijn voor het doelbereik. Uitmijnen en het verschrallen via maaien en afvoeren zijn veelgehoorde alternatieven die ook worden ingezet waar dat kan. Maar in specifieke gevallen is het geen realistisch alternatief, omdat het decennialang duurt en intensief ontwikkelbeheer vraagt met een onzekere uitkomst of het wel tot doelbereik leidt.

Juist hoogwaardige natuurdoelen vormen de basis voor versterking van de stikstofgevoelige natuur die nodig is en willen we versneld realiseren vanwege de actuele vergunningenproblematiek. De Wet natuurbescherming stelt dat de Europese VHR doelen gerealiseerd moeten worden en dat het NNN daar ondersteunend aan is. Om deze reden kunnen deze natuurdoelen ook buiten Natura 2000 (maar binnen NNN) gebieden van toepassing zijn.

De afweging om af te plaggen wordt niet lichtzinnig gemaakt, maar vindt tijdens de gebiedsprocessen plaats in nauwe afstemming met de betrokken grondeigenaren en ten behoeve van specifieke natuurdoelen op basis van de gebiedskennis en de laatste wetenschappelijke inzichten. De via plaggen ingerichte natuurgronden hebben geen (of zeer beperkte) agrarische waarde. Daarom wordt deze maatregel bij voorkeur toegepast op gronden van daarvoor gecertificeerde terrein beherende organisaties, zoals Staatsbosbeheer, Zuid-Hollands Landschap of Natuurmonumenten. De terrein beherende organisaties onderschrijven het belang van deze maatregel om effectief tot een robuuste en kwalitatief goede natuurinrichting te komen en hebben daar ook mooie resultaten in de praktijk mee behaald, zoals op de gronden van Natuurmonumenten in de Bovenlanden Kromme Mijdsrecht.

Gedeputeerde Staten zijn dan ook van mening dat in de uitzonderlijke gevallen waar het nodig is plaggen ingezet kan worden in natuurontwikkelingsprojecten. Voor verdere inhoudelijke onderbouwing verwijzen we naar de stukken van 21 februari 2023, onder kenmerk PZH-2023-826427804: de GS brief en bijbehorende notitie 'Afweging plaggen voor natuurontwikkeling'.

De bodem en het watersysteem bepalen waar deze natuurdoelen gerealiseerd kunnen worden. Het kan daardoor voorkomen dat dit buiten de gronden van natuurorganisaties is. Het kan dan gebeuren dat op agrarische gronden ingrijpende maatregelen als plaggen nodig zijn. In dat geval is ons College in afstemming met het gebied bereid de grond tegen een volledige schadeloosstelling over te nemen.

Bodegraven Noord

In Bodegraven Noord is, onder regie van de stuurgroep Veenweiden Gouwe Wiericke (bestaande uit bestuurders van betrokken gemeenten en waterschappen), een zorgvuldig gebiedsproces doorlopen. Het gaat hierbij om de inrichting van 290 ha natuur op gronden die eigendom zijn van Natuurmonumenten en die door omliggende agrariërs worden beheerd. Bij de begeleiding van dit proces is een adviesgroep ("Kleine Commissie") ingericht waar agrariërs uit het gebied (vertegenwoordigers van agrarische natuurvereniging De Parmey en LTO Noord) kritisch meedenken over het inrichtingsplan en alles daaromheen. In dit gebiedsproces is brede overeenstemming over de noodzaak van de natuurinrichting en de maatregelen die dat vraagt, zie ook de bijlage 'Naar een gedragen invulling van het natuurnetwerk in Bodegraven-Noord'.

Ter informatie ontvangt u als bijlage bij deze brief een afschrift van de toelichting die de stuurgroep aan Gedeputeerde Staten gezonden heeft over het doorlopen gebiedsproces in Bodegraven Noord.

Door gronden voor de meest kritische en kwetsbare natuur in te richten, komen de instandhoudingsdoelen dichterbij en werken we eraan dat de vergunningverlening in Zuid-Holland weer doorgang kan vinden.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
secretaris,

voorzitter,

drs. M.J.A. van Bijnen MBA

drs. J. Smit

Bijlagen

- Brief SG aan GS mbt plaggen ten behoeve van NNN Realisatie
- Gedragen invulling BoNo 2018